

VERKLARENDE NOTA

Verklarende nota over het proces van hervestiging van vluchtelingen in België en de modaliteiten tot deelname van de OCMW's

Met deze nota willen we de OCMW's informeren over het programma van hervestiging van vluchtelingen in België in 2017.

1. Wat betekent hervestiging van vluchtelingen?¹

Hervestiging bestaat uit het selecteren en overplaatsen van vluchtelingen vanuit een eerste asielland, waar ze bescherming hebben gezocht, naar een derde land dat aanvaardt om hen op te vangen en hen een permanente verblijfsvergunning te geven op hun grondgebied.

De hervestiging van vluchtelingen is één van de drie "duurzame oplossingen" die het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) voorstelt voor personen die slachtoffer zijn van vervolging overal ter wereld. Voor elke vluchteling evalueert het UNHCR eerst of vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst mogelijk is of een lokale integratie in het land van het eerste asiel geen (betere) opties is. Indien deze opties niet haalbaar zijn, overweegt het UNHCR de hervestiging naar een derde land.

Het UNHCR bepaalt elk jaar de prioriteiten voor hervestiging. Momenteel stellen ongeveer 40 landen, waarvan een twintigtal Lidstaten van de Europese Unie (EU) hervestigingsplaatsen voor.

2. Belgische en Europese context inzake hervestiging

België beschikt over een structureel programma voor hervestiging sinds 2013, het jaar waarin we een eerste quota van 100 personen hebben hervestigd (31 Burundezen, 52 Congolezen en 17 vluchtelingen van verschillende origine die op basis van hun dossier werden geselecteerd). Sindsdien werden er al meer dan 1200 vluchtelingen hervestigd in België. De meesten kregen begeleiding van een partner OCMW van het programma.

In 2015 heeft de Europese Unie een gemeenschappelijk schema opgesteld voor hervestiging dat een quotum van vluchtelingen vastlegt die hervestigd zouden worden in de Lidstaten tijdens de komende twee jaar. Het schema bepaalt dat België in 2016-2017 1100 personen moet hervestigen. Daarnaast is er sinds maart 2016 een akkoord tussen de EU en Turkije om voor elke Syriër die terugkeert naar Turkije vanuit de Griekse eilanden, één Syriër wordt hervestigd naar een Europees land. Voor 2017 vertaalt zich dat in een bijkomend engagement van België om 600 Syrische vluchtelingen uit Turkije te hervestigen. Dit alles kadert in het plan van Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken om de inspanningen van België te verhogen op vlak van legale migratie. Gezien de ernst van de situatie in de regio wordt er prioriteit gegeven aan de hervestiging van Syrische vluchtelingen.

3. Opvang en begeleiding van vluchtelingen

Na aankomst worden de vluchtelingen opgevangen in een opvangcentrum van Fedasil. Tijdens deze fase wordt hun administratieve situatie in orde gebracht (toekenning van het statuut van vluchteling, uitreiken van attesten van het CGVS enz.). Ze voorziet bovendien ook de toekenning van een inleidend basisprogramma over het leven in België in samenwerking met de integratiepartners. In functie van de opvangcontext in België, de bezettingsgraad in de centra en de bijzondere

¹ Zie <http://www.unhcr.nl/pages/4aae621e454.html>, <http://www.unhcr.org//558019729.html> en www.hervestiging.be.

gezinssituaties, kan de initiële verblijfsduur variëren tussen de 3 en 6 weken. De inhoud van het opvangprogramma wordt dan aangepast, in functie van de mogelijkheden van het team enz.

Na afloop van deze periode worden de vluchtelingen overgebracht naar een LOI voor een duur van maximum 6 maanden.² De LOI's die hervestigde vluchtelingen opvangen kunnen vervolgens kiezen om in te stappen in het hervestigingsprogramma door een andere woning (buiten het opvangnetwerk) voor te stellen, uiterlijk na afloop van de zes maanden. Deze nieuwe woning dient minstens 12 maanden beschikbaar te zijn en samen te gaan met een intensieve sociale begeleiding met het oog op de integratie van de begunstigden.

4. Waarom deelnemen als OCMW?

OCMW's bieden, vanuit hun opdracht, steun aan personen die erkend zijn als vluchteling en die zich in hun gemeente vestigen. Binnen het nieuwe opvangmodel krijgen de hervestigde vluchtelingen reeds enkele weken na hun aankomst in België maatschappelijke begeleiding op maat in het LOI, wat hun aanpassing aan het leven in België zal vergemakkelijken. Door in te stappen in het hervestigingsprogramma kan het OCMW deze begeleiding op lange termijn verderzetten. Dit om de lokale verankering van de begunstigden te stimuleren en echte steun te kunnen garanderen bij het integratietraject.

Dankzij de middelen die ter beschikking worden gesteld in het kader van het programma, kunnen de OCMW's initiatieven nemen die beantwoorden aan de specifieke behoeften van de kwetsbare hervestigde families. De concrete rol die verwacht wordt van het OCMW in dit kader wordt hieronder beschreven.

De goede ervaringen sinds de lancering van het programma in 2013 zetten ons aan om verder te gaan en de samenwerking met de OCMW's te versterken. We konden vaststellen dat een begeleiding op maat op lange termijn de vluchtelingen echt ten goede komt en helpt om zich welkom te voelen, snel zelfstandig te worden en zich geleidelijk aan te integreren.

In vergelijking met het vorige programma, wordt de deelname op vrijwillige basis vergemakkelijkt aangezien er geen onzekerheid meer is wat betreft het moment van aankomst van de hervestigde vluchtelingen in de gemeente, aangezien deze reeds in het LOI worden opgevangen. De voornaamste moeilijkheid, namelijk de reservatie op voorhand van een woning die ter beschikking moet gesteld worden, is dus van de baan.

5. Wat is, meer concreet, de taak van het OCMW?

Met het oog op dit programma, moet er een duurzame woning gezocht worden op het grondgebied van de gemeente en voorgesteld worden aan de hervestigde vluchtelingen. Zij kunnen gevraagd worden om te helpen bij de zoektocht, rekening houdend met hun persoonlijke situatie (recent in België, beperkte kennis van de Belgische huizenmarkt, taal, soms laag opleidingsniveau enz.). Het spreekt voor zich dat er bijzondere aandacht geschonken moet worden aan de toegankelijkheid van de klassieke diensten (openbaar vervoer, supermarkt, ziekenhuis, school enz.) en aangepaste diensten (alfabetiseringscursus, taalcursus voor vreemde personen, school met brugklas, gespecialiseerde verenigingen enz.).

---

² De regels over de opvang en het vertrek van de hervestigde vluchtelingen in het LOI worden beschreven in de instructie van 20/07/2016 (inwerkingtreding op 29/08/2016). Er kan uitstel gevraagd worden bij Fedasil na afloop van de 6 maanden. Indien er reeds vroeger een woning gevonden wordt, kunnen de vluchtelingen uiteraard ook vroeger het LOI verlaten.

De OCMW's die aan Fedasil laten weten dat ze willen deelnemen aan het programma volgens de modaliteiten in punt 4 (praktische en financiële modaliteiten):

- stellen een woning ter beschikking die is aangepast aan de gezinssamenstelling en de specifieke behoeften. Deze woning mag geen deel uitmaken van het opvangnetwerk³ (privémarkt, sociale woning enz.) en moet minstens 12 maanden beschikbaar zijn.
- organiseren de verhuis van de hervestigde vluchtelingen naar deze nieuwe woning, ten laatste 6 maanden na hun aankomst in het LOI (een uitzonderlijk uitstel kan gevraagd worden krachtens de instructie van 20 juli 2016)
- bereiden de aankomst van de vluchtelingen in deze woning voor en vergemakkelijken deze (toekennen van installatiepremie⁴, huurwaarborg (terug te betalen of niet), verwijzing naar tweedehandswinkels en liefdadigheidsinstellingen, welkomstkitt hygiëne en voedsel in de woning enz.)
- stellen overgangshulp/noodhulp voor (1ste huur, bestaansmiddelen, transport enz.) in afwachting van de toekenning van het leefloon
- bereiden de procedure voor om toegang te krijgen tot hulpverlening van het OCMW en andere rechten (leefloon, gegarandeerd kindergeld, verzekering gezondheidszorg en uitkeringen enz.)
- volgen de hervestigde vluchtelingen intensief op gedurende minstens een jaar⁵
- werken samen met Fedasil en de andere partners voor de opvolging van de hervestigde vluchtelingen, meer bepaald door deelname aan vergaderingen en feedbackmomenten.⁶

Hiervoor is een financiële aanmoediging voorzien (zie financiële modaliteiten).

De voornaamste argumenten voor deze aanpak zijn:

- de voorkeur geven aan een proactieve en geïnformeerde aanpak van de OCMW's op het vlak van hervestiging
- de voorkeur geven aan continuïteit in het integratieparcours van vluchtelingen op lokaal vlak (aangezien de vluchtelingen op termijn geïntegreerd worden in de klassieke diensten - ook van het OCMW- zou het wenselijk zijn rechtstreeks samen te werken met de lokale betrokken partners die wettelijk bevoegd zijn)
- anticiperen op de toegang tot diensten/hulpverlening van de OCMW's en de samenwerkingsmogelijkheden coördineren (bv. hulp bij installering)
- de maatschappelijk werkers de kans geven om mee te gaan in een begeleiding op maat op lange termijn en de impact van hun actie vast te stellen en progressief te evalueren.

6. Praktische en financiële modaliteiten

³ De mogelijkheid om LOI-plaatsen op te schorten bestaat niet meer maar het OCMW kan steeds een adreswijziging voorstellen aan Fedasil voor de LOI-plaatsen indien hij de hervestigde personen in de woning wil laten waar ze in het begin werden aan toegewezen.

⁴ De woning die in het kader van het hervestigingsprogramma wordt aangeboden dient gemeubeld te zijn. De installatiepremie kan dus op een bankrekening geplaatst worden opdat zij na de verhuis naar een duurzame woning gebruikt kan worden. Volgens de individualisering van de rechten heeft elke meerderjarige persoon van het huishouden recht op de installatiepremie voorzien in de wet DIS van 26/02/2002. Deze premie wordt 100% terugbetaald door de FOD Maatschappelijke Integratie.

⁵ Globale opvolging (materieel, sociaal, medisch, socio-medisch, psychologisch, socio-professioneel) met inbegrip van de aanstelling van een specifieke maatschappelijk assistent, het gebruik van tolkendiensten, referenties naar integratieprogramma's voor nieuwkomers, naar de klassieke interne en externe diensten, steun voor de toegang tot medische en psychologische verzorging (met inbegrip van een verzekering gezondheidszorg en schadevergoeding en BIM-statuut), naar onderwijs, opleiding (waaronder taal cursus, alfabetisering), werk, verschillende administratieve stappen zoals het openen van een bankrekening, familiale steun, de ouders en kinderen in contact brengen met verenigingen en initiatieven die de integratie kunnen vergemakkelijken (vrouwenverenigingen, sportclubs, culturele verenigingen, vrije tijd enz.) enz.

⁶ Ongeveer 3 keer per jaar

Teneinde de OCMW's te vergoeden, wordt een **vaste forfait voorzien van 2500€ per hervestigde persoon** die de hierboven beschreven diensten dekt.

De forfait is verschuldigd aan het OCMW dat:

- binnen de 4 maanden⁷ die volgen op de toewijzing van de vluchtelingen in het LOI en met hun instemming, aan het Agentschap⁸ laat weten dat het wenst deel te nemen aan het programma. Het OCMW gebruikt hiervoor het deelnameformulier samen met een kopie van de huurovereenkomst of de belofte van de huurovereenkomst
- een aangepaste woning ter beschikking stelt van de vluchtelingen, uiterlijk 6 maanden na de toewijzing in het LOI en voor een periode van minimum 1 jaar
- de verhuizing, de installatie en de nodige diensten voorziet zoals omschreven in deze nota

In geval van duurzame verankering in de gemeente na afloop van dit eerste jaar in de privéwoning (nieuwe huurovereenkomst of verlenging van de eerste overeenkomst), zal een niet-automatische premie van 500€ per vluchteling worden toegekend aan het OCMW.

Er zal een conventie afgesloten worden tussen Fedasil en het OCMW die de betalingsmodaliteiten van de forfait en de diensten bepaalt.

De modaliteiten die hierboven beschreven zijn, kunnen jaarlijks herzien worden door het Agentschap.⁹

7. Indicatieve timing van de operaties

In 2017 zullen er zo'n 1100 personen aankomen in België in het kader van hervestiging. In maart arriveerde een eerste grote groep van een 150-tal personen. In mei volgde een tweede grote groep van zo'n 200 personen. Om de twee maanden zullen er telkens groepen van rond de 200 personen aankomen. Het gaat hier uitsluitend om Syrische vluchtelingen. Eind 2017 zal er ook een selectiemissie georganiseerd worden in het gebied van de Grote Meren om een 100-tal Congolese vluchtelingen te hervestigen.

8. Meer weten?

Voor verdere informatie, kan u contact opnemen met Blijke Eeckhaut, hervestigingsdeskundige bij Fedasil voor regio Noord, via volgend adres: blijke.eeckhaut@fedasil.be.

Informatie over het programma kan u terugvinden op de website www.hervestiging.be (onder "Info OCMW")

⁷ 4 maanden is een richtlijn, in overleg met de regiodeskundige kan ook op een later tijdstip nog ingestapt worden in het programma.

⁸ Het in te vullen formulier is beschikbaar op de website www.hervestiging.be (FR: reinstallation.be). Dit formulier moet teruggestuurd worden, met de bijlagen, naar het adres blijke.eeckhaut@fedasil.be.

⁹ Het partner-OCMW verbindt zich echter voor een beperkte duur van 12 maanden en clausules van de conventie kunnen niet gewijzigd worden eens ze zijn vastgelegd.

Overzicht van de activiteiten rond hervestiging omvatten:

- **Voor de aankomst:**
  - Overdracht van de dossiers door de UNHCR aan het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS)
  - Screening van de dossiers / onderzoek van de asielaanvraag door het CGVS
  - Aanvraag advies aan de Staatsveiligheid
  - Selectieopdracht door het CGVS (interviews)
  - Goedkeuring van de selectie vluchtelingen door de Staatssecretaris¹⁰
  - Voorbereiding op de aankomst door FEDASIL (sociale en medische info om de opvang en de begeleiding in België voor te bereiden)
- **Transfer** van vluchtelingen in België door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)
- **Na de aankomst:**
  - "Formele" asielaanvraag¹¹
  - Eerste opvang (in groep) van ongeveer 3-6 weken in de opvangcentra van Fedasil, in functie van de opvangcontext en de bezettingsgraad in de betrokken centra (Pondrôme, Florennes, Sint-Truiden en Kapellen).
  - Fase na de opvang: overgangsfase in een LOI voor een duur van 6 maanden en toegang tot maatschappelijke hulp.

Voornaamste actoren die betrokken zijn bij het programma voor hervestiging:

- De Staatssecretaris, bevoegd voor het hervestigingsbeleid in België
- Het CGVS, bevoegd voor de selectie en documentatie van vluchtelingen en de coördinatie van het programma voor hervestiging voor deze aspecten
- FEDASIL, verantwoordelijk voor de transfer, de opvang en de (opvolging van) de begeleiding na de opvang, samen met de OCMW's en de verenigingen en de coördinatie van het hervestigingsprogramma voor deze aspecten
- De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), bevoegd voor de toegang tot het grondgebied
- Het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen, referentie voor de dossiers in België en de coördinatie van het mondiale hervestigingsprogramma
- De IOM, als partner bij de overplaatsing en de daaraan verbonden activiteiten
- De Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, bemiddelaar en beoordelaar bij de keuze van prioriteiten
- De Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, bemiddelaar die contact houdt met de OCMW's
- De OCMW's van de steden en gemeenten waarin de vluchtelingen zich gaan vestigen
- De Unie van Steden en Gemeenten
- De regionale partners (verantwoordelijk voor het integratiebeleid)
- De verenigingen die gespecialiseerd zijn in de begeleiding van vluchtelingen.

Op federaal niveau wordt op regelmatige basis interdepartementaal overleg georganiseerd om de aankomsten te plannen en te coördineren. Periodiek worden ook vergaderingen georganiseerd met deelnemende partijen (institutionele en niet-institutionele actoren op federaal, regionaal, lokaal maar ook internationaal vlak). Indien u hieraan wenst deel te nemen, neem contact op met ons op 02/548.80.51 of resettlement@fedasil.be.

¹⁰ Alleen de Commissaris-generaal of een van zijn adjuncten is bevoegd om het vluchtelingenstatuut toe te kennen. De minister geeft toelating tot toegang tot het grondgebied. In de praktijk geeft de Commissaris-generaal zijn advies aan de minister die, na akkoord, aan de Dienst Vreemdelingenzaken de instructie geeft om de visums toe te kennen.

¹¹ De personen die geselecteerd zijn voor hervestiging in België moeten, omwille van de procedure, een formele asielaanvraag indienen op het Belgisch grondgebied. Dankzij de selectieprocedure, zal deze aanvraag echter al onderzocht zijn door het CGVS en zullen de personen al erkend zijn als vluchteling enkele dagen na hun aankomst in België, wanneer ze in het opvangcentrum verblijven.